

Петечел Н.М.

ПРОЕКТ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВЕ ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ»: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

На сьогодні очевидним фактом є те, що існуюча система надання медичної допомоги в державі з кожним роком погіршується.

Адміністративні і лікувальні функції виконуються одними і тими органами в результаті чого, замість очікуваного якісного медичного обслуговування, громадяни зустрічають байдужу до їх, непрозору та недоступну їм монопольну систему охорони здоров'я, яка сама себе фінансує, контролює і функціонує сама для себе.

Разом з тим, досвід держав з соціально орієнтованою ринковою економікою свідчить про те, що звільнення від адміністративних функцій органів, які здійснюють лікувальні функції, а також перехід від бюджетного фінансування системи охорони здоров'я до фінансування за принципом обов'язкового медичного страхування, дозволяє забезпечити високу якість надання медичних послуг та належний рівень дотримання соціальних гарантій у сфері охорони здоров'я.

12 лютого 2015 року фахівці Міністерства охорони здоров'я України та експерти під час засідання експертної групи з питань удосконалення законодавства у сфері охорони здоров'я в умовах реформування системи охорони здоров'я за участі представників Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я, Голови профспілки медичних працівників України, Міністерства фінансів, Міністерства економічного розвитку та торгівлі, Міністерства соціальної політики та громадськості дійшли згоди, що запровадження загальнообов'язкового соціального медичного страхування на сьогодні в Україні є передчасним [5].

Міністерство охорони здоров'я України спрямовує усі зусилля на реформування національної галузі охорони здоров'я задля підготовки введення зазначеної системи, як інструменту фінансування галузі.

З метою вивчення громадської думки проект Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування» було розміщено на офіційному сайті Міністерства охорони здоров'я України для громадського обговорення.

Існуючий проект Закону «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування» містить ряд концептуальних недоліків.

У Конституції України розрізняється загальнообов'язкове державне соціальне страхування за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення (ст.46) і медичне страхування (ст.49) [2].

Конституційний суд України у своєму рішенні зазначив, що Основний закон Держави закріплює право кожного на медичне страхування. Поняття ж медичної допомоги, умови запровадження медичного страхування (у тому числі – державного), формування і використання добровільних медичних послуг, які виходять за межі медичної допомоги, на платній основі у державних і комунальних закладах охорони здоров'я та перелік таких послуг мають бути визначені законом [4].

У даному законопроекті, як і у попередніх, поняття терміну «медична допомога» не визначено.

Законопроекту бракує уніфікованого вживання окремих термінів. Так, в одному випадку у ньому використовується термін «постачальник медичних послуг» (стаття 1), тоді як в іншому – «надавач медичних послуг» (стаття 14 «Права та обов'язки надавача медичних послуг»).

Позитивним є твердження, про те, що загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування розглядається як складова частина системи загальнообов'язкового державного соціального страхування і форма соціального забезпечення населення у сфері охорони здоров'я. У попередньому проекті Закону України «Про загальнообов'язкове державне медичне страхування» запровадження обов'язкового медичного страхування передбачалося як окремої системи без врахування того, що відповідно до статті 25 Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування медичне страхування є одним з п'яти видів загальнообов'язкового державного соціального страхування [3].

Заслуговує на підтримку приділення уваги у законопроекті більш детальному викладенню положень щодо відповідальності суб'єктів відносин у сфері медичного страхування, що повинно сприяти дотриманню законодавчих вимог і забезпеченню встановлених прав у сфері охорони здоров'я. Водночас слід звернути увагу на те, що редакція формулювань норм цього розділу потребує перегляду з метою надання їм більш чіткого правового змісту.

Однією з позитивних відмінностей цього законопроекту слід відзначити уникнення певної суперечності із конституційними вимогами

щодо безоплатності медичної допомоги для більшості категорій громадян (стаття 7 про визначення страхувальників). Хоча й у цьому випадку не вдалося уникнути колізії стосовно осіб, які забезпечують себе роботою самостійно, і визначаються фактично як страхувальники щодо самих себе.

Значна частина важливих питань залишилася неврегульованою або недостатньо врегульованою у проєкті. Зокрема, законопроектом закріплено, що одним із суб'єктів загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування є постачальники медичних послуг (заклади охорони здоров'я). Проте, у проєкті не наведено визначення поняття «постачальник медичних послуг», також не регламентовані питання щодо таких важливих моментів, як: якої форми власності заклади охорони здоров'я можуть виступати як постачальники медичних послуг, чи можуть до поняття «постачальник медичних послуг» відноситись усі заклади охорони здоров'я незалежно від форм власності, чи на рівні держави буде затверджено окремий перелік з чітко визначеними закладами охорони здоров'я, які будуть виступати як постачальники медичних послуг?

Реформування системи охорони здоров'я потребує ретельного обґрунтування та суспільного контролю.

Наразі ми спостерігаємо, що з кожним разом законодавець усе удосконалює спроби законодавчого закріплення загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування та намагається привести їх у відповідність міжнародним стандартам.

Наголос потрібно ставити на поетапному впровадженні системи медичного страхування, яка має забезпечити формування принципово нової, адаптованої до ринкової економіки соціальної інфраструктури, створити механізми правових, соціально-економічних і фінансових взаємовідносин між надавачами і користувачами медичних послуг.

Громадяни повинні бути забезпечені свідоцтвом про загальнообов'язкове медичне страхування. Особливу увагу слід надати процесу укладення договорів між Фондом медичного страхування та закладами охорони здоров'я.

Запровадженню системи державного медичного страхування в Україні має передувати ретельне опрацювання значного світового досвіду його застосування, що дозволить уникнути цілого ряду помилок, краще зрозуміти специфіку тих чи інших форм медичного страхування і, зрештою, розробити таку програму реформування охорони здоров'я, яка буде найбільш прийнятною і ефективною.

1. Закон України «Про страхування» від 7 березня 1996 року зі змінами і доповненнями в редакції від 01.04.2015 року [Електронний ресурс] // <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
2. Конституція України від 28 червня 1996 року [Електронний ресурс] // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
3. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14 січня 1998 року у редакції від 1 січня 2015 року [Електронний ресурс] // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80>
4. Рішення Конституційного суду України у справі № 1-13/2002 за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини 3 статті 49 Конституції України «у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно» (справа про безоплатну медичну допомогу) від 29 травня 2002 року // Вісник Конституційного суду України. – 2002. – №3. – С. 19. Електронний ресурс] // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-02>
5. http://espreso.tv/news/2015/03/06/moz_zaprovadzheniya_v_ukrayini_obovyazkovoho_medychnoho_strakhuvannya_je_peredchasnym

Рядінська В.О.

ПРИНЦИПИ ДЕКЛАРУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА ОПОДАТКУВАННЯ СУКУПНОГО РІЧНОГО ДОХОДУ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЯК ПРИНЦИПИ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Специфічними принципами оподаткування доходів фізичних осіб у зарубіжних країнах є принципи декларування доходів фізичними особами та оподаткування сукупного річного доходу таких осіб [1, с. 20; 2, с. 38].

Принцип декларування доходів фізичними особами, полягає в тому, що фізичні особи повинні подавати у відповідні органи у встановленому законом порядку відомості про доходи, на підставі яких розраховується суми податків на отримані доходи, а принцип оподаткування сукупного річного доходу полягає в тому, що під оподаткування підпадають всі доходи фізичної особи, отримані нею протягом року. Наприклад, якщо крім доходів від трудової діяльності у вигляді заробітної плати, що нараховуються їй щомісяця, фізична особа протягом року отримала дивіденди, спадщину та авторську винагороду, то відповідно принципу оподаткування сукупного річного доходу, податки така особа повинна сплатити з сукупної суми всіх зазначених доходів. Застосування цих